

matic în contextul realităților noastre contemporane. Impresionant a fost ieșul în care publicul leșean a reacționat la problematica piesei, gradul mare de înverșe pe care acest text l-a născut. De altfel, în cadrul festivalului am mai avut ocazia întâlnirii cu profesionalismul de înaltă ținută al lui Dan Alecsandrescu, susținut și de asta dată de un text al lui Paul Everac. Este vorba despre piesa **Sculptură în os** la Teatrul Dramatic din Brașov.

O altă premieră demnă de a fi luată în discuție este **Piticul din grădina de vară** de D. R. Popescu, în regia lui Silviu Purcărete, la Teatrul Național din Craiova: construcție grandilocventă, structură spectaculară multiplu stratificată, în care travaliul regizoral, ostentativ, imprimă o notă de monumentalitate și o autentică vibrație tragică discursului textual.

De o surprinzătoare forță și limpezime mi s-a parut spectacolul Cristinei Ioviță de la Teatrul de Stat din Sibiu. Piesa aleasă, **Lunga poveste de dragoste** de Tudor Popescu, prilejuind o descifrare inedită și pertinentă, înscrie în fișa tinerei directoare de scenă o reprezentare de atitudine și de maturitate în același timp.

2 Fără să fiu pusă în situația de a revedea vreunul dintre spectacolele înscrise în festival, țin totuși să observ cum spectacolul **Dalbul pribeag**, un mare succes de critică la premieră, în 1987, mi-a rezervat plăcuta surpriză de a fi, într-adevăr o reprezentare solidă, excelând prin prestație actoricească și impresionând prin cadrul plastic imaginat de Emilia Jivanov. Atrage atenția mai ales combinația între desenul naiv în linie, cromatică și amplasament al tabloului scenic și asociațiile abstracte la care provoacă utilizarea surprinzătoare a volumelor. Această alternanță între codul purității vizuale totale și cel al maximei abstracțiuni desăvârșite o înțelegere prin simțuri a complicatelor ramificații textuale.

3 Greu de spus, în cazul evoluțiilor actoricești, care ar fi mai semnificative. În orice caz, cu totul nesemnificative au fost foarte puține. Și cu totul remarcabile, de asemenea. Le voi cita pe cele din urmă.

La Brașov, recitalul dat de actorii Viorica Geantă Chelbea și Dan Săndulescu în **Sculptură în os** de Paul Everac face dovada unei foarte serioase și elaborate exploatare a datelor talentului celor doi interpreți. Tinăra actriță Viorica Geantă Chelbea, aflată la primul său rol pe

scena brașoveană, reușește trei compoziții remarcabile de caracter, în maniera tradițională, fiind o prezență scenică vibrantă și tulburătoare.

Larisa Stase Mureșan și Ion Haiduc alimentează dinamică dificiltoasă a textului **Dalbul pribeag** de D. R. Popescu, evoluind pe o capricioasă gamă de stări, într-un efort creator pe cit de strălucitor, pe atât de epuizant.

Găll Annamăria interpretează personajul Ea din **Cerul instelat deasupra noastră** de Ecaterina Oproiu la Teatrul Maghiar de Stat din Timișoara, într-o incandescentă și bine gradată dezlănțuire de emoții contradictorii, eliberând pe rând toate sensurile existențiale cuprinse în psihologia eroinei și transformând destul interior al personajului într-un spectacol al destinului.

Elaborate și valoroase sînt compozițiile lui Tudor Gheorghe în **Pasăre (Piticul din grădina de vară)**. Emil Coșeru (Ioviță), Dionisie Vitcu (Bălățutul) și Radu Duda (Ghermănescu) în **Cartea lui Ioviță**. Mirrela Comnolcu Marin (Alexandra) în **Cei care plătesc cu viața** de Ion Bălan (Teatrul Dramatic „Maria Filotti“ din Brăila).

Ion CRISTOIU

Profesionalismul luării în serios

1 Premierele din faza finală a Festivalului au readus în prim-plan, ca o problemă-cheie a teatrului nostru, angajarea cu deplină responsabilitate în montarea dramaturgiei naționale. Aflați în fața unui text de actualitate, majoritatea regizorilor, actorilor, scenografilor noștri sînt hotărîți, chiar de la includerea acestuia în repertoriu, să facă din el un mare spectacol. Îi obligă la aceasta nu numai tradiția teatrului românesc, în care promovarea dramaturgiei proprii s-a constituit într-un punct de orgoliu, dar și profesionalismul definitoriu oricărui creator autentic de artă. Acest profesionalism, de care unii fac mare caz pentru a se diferenția de amatori, trebuie să-și găsească expresie în refuzul lucrului de mîntulală. Pentru adevăratul profesionist nu există text din care să nu se poată realiza un spectacol foarte bun, nu există rol lipsit de importanță, care să nu poată prilejui o mare creație. Proiectul la care se angajează un adevărat profesionist

trebuie să stea sub semnul credinței că acolo e parul vieții sale. Din nefericire, climatul nostru teatral înregistrează și o atitudine contrară. Ea își găsește expresia în ceea ce s-ar putea numi spectacolul de serviciu. Realizatorii unei asemenea montări pleacă la drum cu convingerea adinc înrădăcinată, chiar de la prima lectură a textului, că produsul muncii lor va fi, neîndoindu-se, un produs de serie. Nici o clipă ei nu-și pun problema că acest spectacol poate fi, prin ambiție profesională, prin dăruire și convingere, un moment de referință în cariera lor. Întreaga lor trudă e dominată de graba de a scăpa cât mai repede de acest spectacol și de a se apuca de altul, care va fi, potrivit credinței lor, capodopera mult așteptată. Se înțelege că și acest spectacol următor va oferi, la un moment dat, lipsei de profesionalism, suficiente argumente pentru a rezulta o treabă de mintuală. Această problemă mai veche a teatrului nostru s-a manifestat și în cadrul spectacolelor prezentate în premieră cu ocazia fazei finale a Festivalului. Într-un astfel de context, marele spectacol care este **Piticul din grădina de vară** de D. R. Popescu, pus în scenă de Naționalul craiovean, primește o semnificație deosebită. S-au scris și se vor mai scrie multe lucruri despre această montare de referință, în care recunoaștem fantezia debordantă, libertatea interioară și, mai ales, puterea de a senzorializa abstractul ale lui Silviu Purcărete, calități afirmate și în **Plata**. Sint însă de părere că înaltea tuturor aprecierilor și semnificațiilor teoretice trebuie să punem ambiția realizatorilor, specifică profesionalismului exemplar, de a face din acest text al dramaturgiei noastre actuale un spectacol-eveniment. Nu trebuie prea mare pătrundere psihologică pentru a-ți da seama că acest sentiment a constituit principala notă a atmosferei în care a fost pregătită premiera. Aprecierea acestei ambiții se impune cu atât mai mult cu cât am întâlnit în această etapă finală și montări făcute în grabă, fără nici o amplitudine, văzute doar ca o simplă îndatorire de serviciu. Cum altfel să-mi explic aerul de vodevil de cartier al

spectacolului realizat de Victor Ioan Frunză, la Ploiești, cu **Pensiunea doamnei Olimpia** de I. D. Șerban? E limpede că tinărul nostru regizor a făcut acest spectacol în grabă, lăsând pe fiecare interpret să-și susțină scâlâmbăielile de succes garantat la o anume parte a publicului nostru. Și dacă Victor Ioan Frunză mai are o scuză (el a pus acest spectacol între două trenuri, mai precis între două gări, Ploiești Sud și Ploiești Vest, în drumul lui de regizor transferat de la Galați la Cluj-Napoca), Dan Mîou, realizatorul spectacolului de la Teatrul „Nottara” cu **Ai patru-lea anotimp** de Horia Lovinescu, nu are nici una. Talentatul regizor, autor al unei reprezentării de referință cu **O noapte furtunoasă**, a preferat lecturii profunde a unui text de o deosebită actualitate în contextul internațional al actualelor dezbateri privind socialismul, privirea superficială, atrasă doar de elementele de comic discret ale textului. Din tot ce-am întâlnit în această fază a Festivalului, piesa lui Petre Ispas, **Fără aprobare**, merită cel mai mult sintagma „a reținut atenția”. Ca și alte piese semnate de Petre Ispas, **Fără aprobare** mărturisește un dramaturg care știe să scrie pentru scenă. Sint în această piesă câteva lucruri de care un regizor sau un actor își dau imediat seama cât de bine pot fi exploatate într-un spectacol. E suficient, de exemplu, să a-

Interpretări actoricești demne de reținut, în spectacolul Cei care plătesc cu viața al Teatrului „Maria Filotti” din Brăila

mintesc ideea birourilor despărțite de o linie trasă cu creta inchipuind un perete. Chiar și faptul că personajul principal își dezvăluie identitatea abia în final, jucînd pînă atunci dublu, vădește un dramaturg care are în fața ochilor, scriind, nu atît pe cititori, cît mai ales pe cei care urmează să-i joace piesa. La un asemenea cunoscător de teatru e surprinzător că generoasa idee inițială n-a fost dusă pînă la capăt. Primele zece minute de reprezentare sînt cele ale unei maxime încîntări. Un om venit de la București, din birouri, un specialist de înaltă calificare, se confruntă cu viața de șantier, mai precis cu viața care nu e nici ca în reportajele gazetărești, nici ca în ședințele de colegiu ministerial. Se conturează astfel o piesă dură despre raportul birocrație-realitate, morală-viață. Acest filon extraordinar e însă brusc părăsit de autor în favoarea unor dramolete de tip burghez. Nu e exclus ca într-o versiune inițială acestea să fi fost simple argumente în demonstrarea complexității pe care o are întotdeauna viața. În această formă, accentuată și de montare, ele par a exista în sine. Criticului îi place de obicei să rescrie o piesă vizionată. **Fără aprobare** conține însă atîtea nuclee dramaturgice incitante, atîtea posibile acțiuni incit această tentație

la proporții neobișnuite. Ceea ce spune foarte mult despre talentul autorului.

2 Nu m-a dezamăgit nici unul din spectacolele revăzute. Ba, mai mult, unele au făcut să-mi sporească entuziasmul stîrnit la premieră. E vorba de montările cu **Sfîntul Mitică Blajnu**, de la Comedie, cu **A treia țepă**, de la „Bulandra”, cu **Într-o dimineață**, de la „Nottara”. Am revăzut printre altele și spectacolul cu piesa **Regina balului** de Nicolae Mateescu, montat la Giulești de Gelu Colceag. Fac această precizare aparte pentru că spectacolul respectiv n-a provocat prea mare încîntare la unii din criticii noștri. Revederea piesei de la Giulești m-a convins o dată în plus că dreptatea e de partea noastră, a celor entuziasmați de această piesă și de acest spectacol. Cred că **Regina balului** e unul din importante momente ale dramaturgiei noastre de actualitate. **Simplitatea** lui, de care s-au lăsat înșelați mulți critici, e doar aparentă. Sub înfățișarea unei povestioare despre o lucrătoare care vrea să facă film, autorul ascunde meditații grave și amare despre discrepanța dintre vis și realitate, dintre artă și viață. Aceeași simplitate a înșelat și în cazul regiei lui Gelu Colceag. Acest tinăr regizor atît de vehement și tendențios contestat de o parte a criticii noastre are deja un stil propriu, definit prin firesc, prin ascunderea semnelor regizorale sub desfășurarea povestirii propriu-zise. Prioritatea acordată istorisirii explică succesul de public al spectacolelor puse în scenă de Gelu Colceag. Dar și insuccesul la unii critici, pentru care o cronică trebuie să fie, de fiecare dată, un prilej de a demonstra că au absolvit secția de Teatologie a I.A.T.C.

3 Tudor Gheorghe, Diana Gheorghian, Victor Rebengiuc, Cornel Vulpe, Ion Roxin, Horațiu Mălăele, Florin Călinescu, Ștefan Tapalagă, Șerban Ionescu. Am lăsat, pentru o paranteză specială pe trei dintre actorii văzuți: Aurel Giurumia (**Mitică Blajnu**), Mircea Diaconu (**Într-o dimineață**), Valeria Sitaru (**Regina balului**), pentru că în aprecierea jocului lor trebuie să ținem cont și de marile examen pe care îl reprezintă pentru un actor interpretarea unui personaj pozitiv dintr-o piesă românească de actualitate.

Fără aprobare de Petre Ispas la Teatrul Mic — o piesă care mărturisește un dramaturg